TAHTA

5. Sınıf | Sosyal Bilgiler

DERS ÖZETİ · EVİMİZ DÜNYA

Yaşadığı İlde Meydana Gelebilecek Afetlerin Etkileri

Bu özette **doğal afetleri** ve **insan kaynaklı olayları** ayırt eder, afetlerin etkilerini ve kendi ilini değerlendirme yollarını öğrenirsin.

1 Afet Nedir?

- Can, mal ve çevreye zarar veren olaydır.
- Günlük yaşamı durdurur ya da aksatır.
- Doğal ya da insan kaynaklı olabilir.

2 Doğal Afetler

- Deprem: yer kabuğunun ani hareketi.
- Sel: aşırı yağışla akarsuların taşması.
- Heyelan: toprak ve kayanın kayması.
- Çığ: kar kütlesinin yamaçtan kayması.
- Kuraklık: uzun süre yağış azlığı.

3 İnsan Kaynaklı Olaylar

- Orman yangını: dikkatsizlik, kundaklama.
- Çarpık kentleşme: dere yatağına yapı.
- Sanayi ve trafik kazaları.

4 Afetlerin Etkileri

- İnsana: can kaybı, yaralanma, göç.
- Çevreye: doğal denge bozulur.
- Ekonomiye: yol, bina, tarım hasarı.
- Günlük hayata: okul ve ulaşım aksar.

5 Hazırlık ve Dayanışma

- Evde afet çantası hazırlanır.
- Aile içinde deprem planı konuşulur.
- Afet sonrası komşular dayanışma gösterir.

Doğal Neden mi, İnsan Kaynaklı Neden mi?

Olay	Doğal Neden	İnsan Kaynaklı Neden
Orman Yangını	Yıldırım düşmesi	Kundaklama, dikkatsiz ateş
Sel	Aşırı yağış	Dere yatağına yapılan bina
Heyelan	Eğimli arazi, yağış	Yamaçtaki ağaçların kesilmesi
Kuraklık	Uzun süre yağış azlığı	Suyun bilinçsiz kullanılması

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Yaşadığı İlde Meydana Gelebilecek Afetlerin Etkileri: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 DOĞAL AFETİ AYIRT ETME

Deprem, sel, orman yangını (kundaklama) ve trafik kazasından hangileri doğal afettir?

1. Deprem yer kabuğu hareketiyle oluşur, doğaldır.
2. Sel aşırı yağışla oluşur, doğaldır.
3. Kundaklama ve trafik kazası insan kaynaklıdır.

Cevap: Deprem ve sel

ÖRNEK 2 KENDİ İLİNİ DEĞERLENDİRME

Yaşadığın ilde en sık görülebilecek afeti ve bir etkisini yaz.

1. İlinin dağlık, kıyıya yakınlık ve yağış durumuna bak.
2. Bu özelliklere göre en olası afeti belirle.
3. Afetin günlük hayata olası bir etkisini düşün.

Cevap: Örnek: Dağlık ve yağışlı illerde heyelan yolları kapatabilir.

ÖRNEK 3 AFETİN SONUCUNU SINIFLAMA

Bir selin tarım arazilerini sular altında bırakması hangi etki türüdür?

1. Etki insana, çevreye ya da ekonomiye bakılır.
2. Tarım arazisi zararı ekonomik bir kayıptır.
3. Bu nedenle ekonomik etki grubuna girer.

Cevap: Ekonomiye etki

ÖRNEK 4 DOĞAL/İNSAN KAYNAKLI AYIRT ETME

Dere yatağına yapılan bir binanın selden daha çok zarar görmesi neyle ilgilidir?

1. Sel kendisi doğal bir olaydır.
2. Ama binanın dere yatağına yapılması insan hatasıdır.
3. Bu durum insan kaynaklı nedeni gösterir.

Cevap: Çarpık kentleşme (insan kaynaklı neden)

ÖRNEK 5 AFET TÜRÜNÜ TANIMA

Kar kütlesinin eğimli bir yamaçtan hızla aşağı kaymasına ne denir?

1. Olayın etkeni kar kütlesidir.
2. Hareket eğimli yamaçtan aşağı doğrudur.
3. Bu tanım çığ olayına karşılık gelir.

Cevap: Çığ

TAHTA

5. Sınıf · Sosyal Bilgiler

MİNİ TEST

Yaşadığı İlde Meydana Gelebilecek Afetlerin Etkileri: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad: Tarih: Doğru / Yanlış:

1. Aşağıdakilerden hangisi doğal bir afettir?

A) Heyelan **B)** Trafik kazası
C) Sanayi kazası **D)** Kundaklama

2. Yer kabuğunun ani hareketiyle oluşan sarsıntıya ne denir?

A) Sel **B)** Çığ
C) Deprem **D)** Kuraklık

3. Kar kütlesinin yamaçtan aşağı kaymasına ne denir?

A) Heyelan **B)** Çığ
C) Sel **D)** Kuraklık

4. Orman yangınının insan kaynaklı bir nedeni hangisidir?

A) Yıldırım **B)** Kuraklık
C) Rüzgar **D)** Kundaklama

5. Dere yatağına yapılan bina hangi afetin etkisini büyütür?

A) Çığ **B)** Kuraklık
C) Sel **D)** Deprem

6. Afetlerin etkisi için hangisi söylenemez?

A) Çevreye zarar verir
B) Günlük hayatı aksatır
C) Ekonomik kayba yol açar
D) Yalnız can kaybına yol açar

7. Eğimli arazilerde toprak ve kayanın kaymasına ne denir?

A) Heyelan **B)** Çığ
C) Kuraklık **D)** Sel

8. Uzun süre yeterli yağış düşmemesi hangi afete yol açar?

A) Sel **B)** Heyelan
C) Kuraklık **D)** Çığ

9. Bir fabrikada meydana gelen kaza hangi grupta değerlendirilir?

A) Doğal afet **B)** İnsan kaynaklı olay
C) İklim olayı **D)** Coğrafi olay

10. Yaşadığın ilde afet riskini değerlendirirken ilk bakman gereken şey nedir?

A) İlin coğrafi özellikleri **B)** İlin nüfusu
C) İlin plaka kodu **D)** İlin trafik yoğunluğu

Cevap anahtarı

1. A · Heyelan doğanın kendi işleyişi sonucu oluşur.
2. C · Deprem yer kabuğunun ani hareketiyle oluşur.
3. B · Çığ, kar kütlesinin eğimli yamaçtan kaymasıdır.
4. D · Kundaklama insan kaynaklı bir nedendir.
5. C · Dere yatağına yapılan bina, selin etkisini artırır.
6. D · Afetin etkisi sadece can kaybı değildir.
7. A · Heyelan, toprak ve kayanın yer çekimiyle kaymasıdır.
8. C · Kuraklık, uzun süreli yağış azlığı sonucu oluşur.
9. B · Sanayi kazaları insan kaynaklı olaylar arasında sayılır.
10. A · Afet riski ilin yer şekilleri ve iklimiyle ilgilidir.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:
tahtaapp.com/blog/dersler/5-sinif-sosyal-bilgiler-yasadigi-ilde-meydana-gelebilecek-afetlerin-etkileri-konu-anlatimi